

Vägledning angående coronavirus (COVID-19) och obstruktiv sömnapné (OSA)

Syfte: Att ge vägledning för personer som rutinmässigt använder kontinuerligt positivt luftvägstryck (CPAP) vid sömnapné, deras familjer och för vårdpersonal.

Patienter med obstruktiv sömnapné (OSA) bör följa folkhälsomyndighetens råd angående COVID-19 pandemin (<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/>).

Allmän information:

Det finns inga uppgifter om att OSA påverkar känsligheten för COVID-19-infektion. Däremot har patienter med OSA i många fall samtidiga sjukdomar som påverkar hjärt-kärl-systemet (högt blodtryck, kranskärslsjukdom, hjärtsvikt, arytm), andningsfunktion (KOL, astma) eller ämnesomsättning (övervikt, diabetes). Behandling av sömnapné kan ge positiva effekter framförallt på hjärt-kärl systemet, vilket i sin tur kan vara en fördel vid en allvarlig COVID-19 infektion. Enligt dagens kunskapsläge innebär inte OSA att man tillhör en riskgrupp i sig.

För OSA-patienter och deras anhöriga

Användning av OSA-behandling i hemmet

- Infektionsfria personer med OSA bör fortsätta använda sin behandling, till exempel CPAP eller apnébettskena.
- Det finns inget som tyder på att CPAP eller apnébettskena ökar benägenheten att bli infekterad med COVID-19. Ingenting tyder heller på att CPAP eller apnébettskena skulle göra dig mer sjuk om du blir infekterad.
- Kontakta din behandlande sömnapné-mottagning via telefon eller 1177 vid akuta problem med din utrustning eller OSA-relaterade symtom. De flesta mottagningar upprätthåller kommunikation med sina patienter via distansbesök (telefon, e-mail, brev, distansmöten). Du kan få reservdelar eller nya masker hemskickat.
- Vid symtom på eller bekräftad infektion med COVID-19:
 - Om du som CPAP-användare blir sjuk med symtom som gör att du misstänker COVID-19 (ny hosta och feber), följ Folkhälsomyndighetens rekommendationer om isolering av dig själv och ditt hushåll.
 - Vi vet inte om CPAP gör att spridning av COVID-19 virus skulle kunna öka vid användning i hemmet. Man kan dock misstänka att luftflödet från din CPAP och ansiktsmask, framförallt i kombination med luftfuktare, kan föra droppsmittan vidare i sovrummet (t ex. till din sängpartner eller andra medlemmar i hushållet). Du bör tänka på denna risk när du beslutar om du ska fortsätta använda CPAP vid symtom på COVID-19. Det kan möjligen vara en fördel att öka avståndet till andra medlemmar i hushållet genom att byta sovrum. Alternativt kan du göra ett uppehåll med CPAP-behandlingen för en kort tid.
 - När du har bestämt dig att fortsätta med CPAP: Varje luftvägsinfektion, särskilt med samtidig nästäppa, kan göra det svårare att använda CPAP. Försök att fortsätta använda CPAP även vid COVID-19 infektion. Om du skulle känna dig sämre under

CPAP-behandlingen (t.ex. mera hosta och kraftig sömnstörning), avbryt då tillfälligt CPAP behandlingen till dess luftvägssymtomen förbättras.

- Om du avbryter CPAP-terapi: Sova mer upprätt eller i sidoläge, undvika alkohol och använda apnébetskena (om du har en sådan), det kan vara till hjälp som alternativ till CPAP för att minska andningsstörningar under natten under en infektionsperiod. Dina OSA-symtom kommer sannolikt att förvärras under infektionen, men kommer att snabbt åter förbättras när du på nytt startar med CPAP.
- Följ rutinhygien: Byt maskin-filter enligt anvisningar i instruktionsboken, rengör ytor, mask och slang med ljummet vatten (plus tvål eller helst diskmedel) och tvätta händerna regelbundet.
- Masker och maskiner bör inte delas med andra personer.
- Tänk på att ökad sömnhet i samband med tillfälligt uppehåll av CPAP-behandling i kombination med en infektion kan försämra körförmågan. Be andra personer att köra istället.

Råd till en person med OSA och CPAP-terapi som blir inlagd på sjukhus på grund av misstänkt / bekräftad COVID-19

- Ta med dig CPAP-maskinen till sjukhus. ANVÄND DÄREMOT INTE DIN CPAP UTAN SAMRÅD MED PERSONAL: Du kan bli ombedd att **inte** använda CPAP på en öppen avdelning om det finns misstanke om att du har en COVID-19 infektion. Du måste då vänta tills man fått svar på COVID-19-provtagning.
- Vid bekräftad COVID-19 infektion: För att minska risken för infektion från CPAP när du är på sjukhus kan din vanliga mask bytas ut till en ny, tillfällig mask som har en utandningsventil med ett filter som skyddar mot bakterier och virus. Detta kan skydda andra patienter och personal på sjukhuset.
- ANVÄND INTE DIN LUFTFUKTARE med din CPAP-maskin på sjukhus på grund av ökad droppspridning.

För vårdpersonal

Rådgivning för sömnapné-mottagning på sjukhus

- Rutinbesök med patienten bör undvikas om det inte är brådskande.
- Fjärrövervakning och telefonkonsultationer kan vara ett alternativ för många ärenden.
- Patienter bör förses med masker och utrustning via utskick från sömnenhet eller hjälpmedelscentraler utan att behöva uppsöka vårdinrättning. Detta gäller speciellt för patienter som tillhör riskgrupper.
- **Utredning av sömnapné**
Planerad utredning av sömnapné har avstannat vid många sömnenheter till förmån för vård av COVID-19 patienter. I angelägna fall kan utredningar genomföras men all utrustning behöver rengöras mycket noggrant efter genomförd undersökning.

Indikationen kräver noggrann avvägning av potentiell nytta och eventuella risker. Lokala vårdhygienregler ska följas.

- **CPAP-utprovning**

Planerade CPAP-utprovningar kan genomföras men inte i grupp. Anslutning av CPAP-maskin till patient rekommenderas ej på mottagningen (på grund av aerosolbildning). Annan form av informationsförmedling (text, video, distansmöte) och andra uppföljningsrutiner med distansmonitorering kan prövas vid brådskande fall.

Råd till vårdpersonal som behandlar patienter med OSA och CPAP-terapi som blir inlagda på sjukhus på grund av misstänkt / bekräftad COVID-19

- Vid bekräftad COVID-19 infektion: För att minska risken för smittspridning från CPAP bör ett beslut i varje enskilt fall tas om fortsatt behandling eller tillfälligt uppehåll med CPAP-terapi.
- Vid beslut till fortsatt CPAP-terapi skall vanlig mask (ventilerad mask med öppen utandningsventil) bytas ut till en mask som har en utandningsventil (non-ventilerad mask) med ett filter som skyddar mot bakterier och virus.
- ANVÄND INTE LUFTFUKTARE TILL CPAP-MASKIN på sjukhus på grund av spridning av aerosolsmitta.
- Information runt utandningsfilter: Det finns tre olika huvudsakliga filter: filter för bakterie/virus, HME-filter och kombinationsfilter. I syfte att minska COVID-19 smittspridning är filter för bakterie/virus att föredra. Rena HME-filter ger inget skydd mot virus. Kombinationsfilter är godtagbara vid avsaknad av annat filter, men de samlar fukt och kan öka flödesmotståndet och behöver regelbundet bytas.
- Vårdhygienrutiner vid aerosolbildande åtgärder gäller (exempel vårdhygienrutin VGR <https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/44910/Vårdhygien%20-%20Coronavirus%202019-nCoV.pdf?a=false&guest=true>).
- Efter genomförd behandling på sjukhuset bör patienten använda sin gamla mask med utblås från masken (ventilerad mask) igen. "Sjukhusmasken" (=non-ventilerad mask) är inte avsedd för hemmabruk.

Råd för patienter och personal på äldreboenden, särskilda boendeformer och hemtjänsten

Ovannämnda principer för smittskyddsåtgärder vid sjukhusvistelse gäller även för OSA-patienter med misstänkt/säkrad COVID-19 infektion som använder CPAP-terapi på äldreboenden, särskilda boendeformer och i hemmet med stöd av hemtjänsten. Specifika vårdhygienrutiner gäller för all personal som blir utsatt för "aerosolbildande åtgärder" – detta är beskrivet t ex i följande vårdhygiendokument från Västra Götalandsregionen <https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/44910/Vårdhygien%20-%20Coronavirus%202019-nCoV.pdf?a=false&guest=true>.

Källor och länkar med viktig information

- British Thoracic Society
<https://www.brit-thoracic.org.uk/about-us/covid-19-information-for-the-respiratory-community/>

- American Academy of Sleep Medicine
<https://aasm.org/covid-19-resources/>
- Folkhälsomyndigheten: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/>
- Vårdhygien i VGR
<https://alfresco.vgregion.se/alfresco/service/vgr/storage/node/content/44910/Vårdhygien%20-%20Coronavirus%202019-nCoV.pdf?a=false&guest=true>
- Svenska rekommendationer vid ventilatorterapi
<https://slmf.se/2020/03/27/rekommendationer-angaende-hemventilatorpatienter-vid-covid-19-pandemi/>
- Franska lungmedicinsk förening, inklusive illustrationer
<http://splf.fr/gavo2/>

Kontaktinformation vid kommentarer till dokumentet:

Ludger Grote, överläkare, Sömnmedicinsk Avdelning, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg; ludger.grote@lungall.gu.se

Informationen har sammanställts av en ad hoc arbetsgrupp med anknytning till olika kunskapsorganisationer och kommer att uppdateras fortlöpande vid uppkomst av ny kunskap. Texten utgår från ett dokument av British Thoracic Society och har redigerats av expertgruppen. Version 1 har publicerats den 30 mars 2020.

Namn (alfabetisk ordning)	Hemklinik	Kunskapsorganisationer
Dirk Albrecht, läk	Lungkliniken, Sunderbyn	SLMF, Swedevox, arbetsgrupp vårdprogram för hemventilatorbehandling
Kalle Franklin, läk	Kirurgkliniken, Umeå Universitetssjukhuset	SLMF, SFSS, arbetsgrupp vårdprogram för sömnapnébehandling
Patricia Granzin, BMA	Aleris Fysiologlab	SFSS, arbetsgrupp vårdprogram för sömnapnébehandling
Ludger Grote, läk	Lungkliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset	SESAR, Swedevox, SLMF, SFSS, arbetsgrupp vårdprogram för sömnapnébehandling
Richard Harlid, läk	Aleris Fysiologlab	SFSS, arbetsgrupp nationella riktlinjer och vårdprogram för sömnapné
Jan Hedner, läk	Lungkliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset	SESAR, Swedevox, SFSS, SLMF, arbetsgrupp vårdprogram för sömnapnébehandling
Eva Lindberg, läk	Lungkliniken, Akademiska Sjukhuset	SLMF, SFSS
Bengt Midgren, läk	Lungkliniken, Skånes Universitetssjukhus i Lund	SESAR, Swedevox, SLMF, arbetsgrupp vårdprogram för sömnapnébehandling, arbetsgrupp vårdprogram för hemventilatorbehandling
Göran Stillberg, läk	Sömnmottagning, Capio Örebro	SFSS, arbetsgrupp vårdprogram för sömnapnébehandling
Jenny Theorell Haglöw, ssk	Lungkliniken, Akademiska Sjukhuset	Swedevox, SFSS, arbetsgrupp vårdprogram för sömnapnébehandling

SESAR= Svenskt Sömnapnéregister, SWEDEVVOX= Andningssviktregistret, SLMF= Svensk Lungmedicinsk Förening, SFSS= Svensk Förening för Sömnforskning och Sömnmedicin